AD S·D·N·
SIXTVM V. PONT.
OPT. MAX.

Guilielmi Blanci Iunioris Albiensis Iurisconsulti

Carmen Eucharisticum.

ROMÆ.
Auctoritate Superiorum.
Ex Typographia Titi et Pauli de Dianis.
·1·5·8·7·

Google

Digitized by Google

AD
SANCTISS. D. N. SIXTVM V. PONT. OPT. MAX.
Guilielmi Blanci Albienſis I. C.
CARMEN EVCHARISTICVM.

HVC igitur, Charites, celeri cõtendite curſu,
Gratia Lethæis ne perimatur aquis.
Et quoniam celans tabulis myſteria pictor
Vos nudas docta fecerat arte Deas,
Hùc nudæ properate, procul vēlamen abeſto:
Nil mihi cum fuco, carmina nuda placent.
Nec pudeat nudas coràm prodire puellas:
Sub SIXTO *intactus permanet ipſe pudor.*
Ille vetat quenquam caſtas violare puellas,
Ille pudicitiam ſollicitare vetat.
Tres numero Diuæ triplicem conſcendite montem,
Cui ſubſunt Helicon, Pindus, Olympus, Eryx.
Ac quoniam implicitæ hæretis complexibus arctis,
Non vos diuerſa diſſociabo domo.
Mons etenim montem triplex concurret in vnum:
Monſq; idem, mirùm, trinus, & vnus erit.

Quòd ſi plerunque humanis diuina notantur,
Vnius & Trini ſymbola certa dabit.
Tres properate Deæ: ſatis eſt locus omnibus vnus,
Sixtus habet capiti nam diadema triplex.
Vt condigna tamen referatur gratia Sixto,
Non equidem veſter ſufficit ordo mihi.
Nam licet & nemorum frondes, & meßis ariſtas,
Et veſter numero vinceret aſtra chorus,
Haud ideò Sixto benefacta rependere poſſet:
„ Plus etenim ſemper, qui benefecit, habet.
Ad Sixtvm properate tamen, genibusq́; voluta
Prona ad ſacratos oſcula ferte pedes.
Atque verecundos in humum demittite vultus,
In roſeo inſideat plurimus ore pudor.
Dehinc aliquas ſaltem Sixto perſoluite grates,
Quæ rata deuotæ pignora mentis erunt.
Sponte ſua nobis fauſto nunc omine Sixtvs
Dat bona, maioris præuia ſigna boni.
Parua alij hæc dicent: ſed tu quia, Sixte, dediſti,
Hæc mihi permagni muneris inſtar erunt.
Gratia nam tanti mihi ſufficit vna Monarchæ:
„ Pontifici ſummo perplacuiſſe ſat eſt.
Non ego, Craſe, tibi, dum me modò Sixtvs amarit,
Ceſſero: non etiam ceſſero, Craſſe, tibi.
Si volet ille etenim, fiam de paupere diues:
Si volet, è Craſo diuite pauper ero.

Ille

Ille poteſt ſolo paruos extollere nutu,
Deprimere & magnos, ſi volet, ille poteſt.
Nil ego poſcebam: non eſt mendicus Apollo,
Et generoſa nihil poſcere Muſa poteſt.
Nil ego ſperabam, ſed me ſperare iubebat
Sixtvs: nunc verò ſpem iubet eſſe ratam.
Condideram paucis Epigrammata pauca diebus,
Quæ poterunt paucos vix numerare dies.
Obtuleram Sixto: excepit mea carmina Sixtvs,
Légit, & auctorem rurſus adeſſe iubet.
Hæc dicit placuiſſe ſibi, pòſt præmia donat:
Præmia, quæ potiùs præuia dona vocat.
Juridicam Themidem colui plùs omnibus vnam,
Cultori nondùm quid dedit illa ſuo.
Sed ius cuique ſuum iuſta ſi lance rependit,
Cultorem tandem prouehet illa ſuum.
Quando mihi maior nondùm ſucceſſerat ætas,
Ludebam paruus carmina multa puer.
Et mihi perfaciles aderant in vota Camœnæ,
Quæ mea proluerant fonte labella ſacro.
Me rubra fundentem verſus Aurora videbat,
Et bijugis Phœbe vecta videbat equis.
Sæpe mihi Patruus: ſtudium quid inutile verſas?
„ Carmine fama venit, ſed venit ipſa fames.
Jpſæ inopes Muſæ degunt ſub paupere tecto,
Mæonius nullas accumulauit opes.

Car-

Carmina quid cantas? Et nos cantauimus, inquit,
Carmina carminibus nobiliora tuis.
Quando rudes prima tegerem lanugine malas,
Innumeros verſus ſcribere ludus erat.
Sed quia nil donant Muſæ, nil donat Apollo,
Conuerti verſus in meliora meos.
Viuendi, à leuibus longè diuerſa Camænis
Tunc ratio nobis inſtituenda fuit.
Exemplis inſiſte meis, cariſſime, dixit,
Seria tu ſerò ne ſape more Phrygum.
Eia age, Cæſareas prudens amplectere Leges,
Porriget immenſas nam tibi Cæſar opes.
Lege magiſtratus, & Lege parabis honores:
Sacra Sacerdoti Lex nec obeſſe poteſt.
Nec tuus, vt ſpero, poterit labor irritus eſſe,
Ingenium ſolers nam Deus ingenuit:
Tunc ego ſanctarum deſcendi è monte Sororum,
Vertice qui gemino ſidera celſa ferit.
Perrepſi in gemini ſcopuloſa Ceraunia Iuris,
In iuga non vllis inferiora iugis.
Deſerui fontem, duro quem fecerat vngue
Aliger inuicti Bellerophontis equus.
Iui immenſarum ſpacioſa per æquora Legum,
Per vada Caſtaliis liberiora vadis.
Littora cùm pinu tetigi exoptata, virilem
Sumpſi, prætextam depoſuiq; togam.

Tunc

Digitized by Google

Tunc alios docui, Ciuilia Iura profeſſus,
Quod mea legitimum cymba peregit iter.
Signaui ſcopulos maris, erroreſq; viarum,
Vt Laërtiades in ſua tecta redux.
Dumq; meos recto referebam tramite curſus,
Bis tremulo paſſu pigra cucurrit hyems.
Pòſt ego Dardaniam veni longinquus in Vrbem,
Quæ domiti partas poßidet Orbis opes.
Hic ego mirabar priſcum monumenta virorum,
Nec'non Phidiaca marmora cæſa manu.
Pyramidas mirabar hians, mirabar & arcus,
Falſis mirabar templa locata Deis.
Mirabar magno conſtructa palatia ſumptu,
Æmula ſupremis amphitheatra Polis.
Mirabar turres, mirabar & ipſe columnas:
Mirabar Pariis ſciſſa ſepulcra iugis.
Mirabar gelidos fontes, mirabar & hortos:
Mirabar; priſcæ quod fuit artis, opus.
Sed mihi tunc cepit decus hoc ſordeſcere priſcum,
Quando tuum vidi, maxime SIXTE, *decus.*
Obſtupui, obtutu mea lumina fixus in vno,
Et ſubitò crines diriguere mei.
Ecquis opus SIXTI *non admirabitur ingens?*
Ecquis non ſtupeat tot noua facta videns?
Facta noua, antiqui quæ non fecere Quirites,
Et noua, venturis quæ noua ſemper erunt.

Nam-

Namq́ velut Titan nocturnas diſſipat vmbras,
Dum madidos vaſto gurgite tollit equos:
Et cæcas rutilo colluſtrat lumine terras,
Diſpellens radijs nubila denſa ſuis.
Sic tenebras claro nocturnas diſcutit ortu,
Et toto nubes SIXTVS *ab Orbe fugat,*
Atque diem reuehit, qui tantò eſt clarior Orbi,
Quantò nox Orbi nigrior antè fuit.
Prædo priùs totam complebat cædibus Vrbem,
Prædo viatori diripiebat opes.
Prædo priùs flammas in ſplendida tecta ferebat,
Prædo virginibus vim faciebat atrox.
Sed nunc aut ceruix prædonibus enſe reuulſa eſt,
Aut ij ceruicem ſuppoſuere iugo.
Nunc neque virgineo infertur vis vlla pudori,
Nec paſcunt auidæ ſplendida tecta faces.
Nunc ſibi nec metuit coram prædone viator,
Vda nec effuſo ſanguine terra rubet.
SIXTE *parens, totam multa de nocte per Vrbem*
Per te ſecurus quilibet ire poteſt.
Nunc rate felici Tyrrhena per æquora fertur
Nauita, pyratæ nec timet inſidias.
Per te Italos tutus peragrat nunc aduena campos,
Et molli durum carmine lenit iter.
Per te nunc paſtor patulæ proiectus ad vmbram
Arboris, errantes gramine paſcit oues.

Per

Per te preſſa iugo ſupponit colla iuuencus ;
Et ſteriles vnco vomere verſat agros .
Per te exſiccantur vaſtißima ſtagna, lacusq́ :
Jamq́ ferax ager eſt, quæ fuit antè palus .
Tu facis, vt pleno fundat ſua munera cornu
Copia, & annonam non ſinis eſſe grauem .
Jnq́ Quirinalis ſitientia culmina montis
FELICEM longo fornice ducis aquam :
Siccos aßiduis vt fontibus irriget hortos,
Fœcundum è ſterili reddat & ipſa ſolum .
Tu rectas ad templa vias celeberrima pandis :
Currus inaſſuetas itq́, reditq́ vias .
Supremis imas valles tu montibus æquas,
Vallibus exæquas & iuga ſumma cauis .
Tu Lateranenſis reparas palatia templi,
Et facis, in præceps ne labefacta ruant .
Tu noua in Exquilijs ſtatuis delubra Tonanti,
Præſepe altari ſplendidiore locans,
CHRISTVS vbi iacuit naſcens, vbi vagijt infans,
Hunc vbi muneribus tres coluere Magi.
Hìc quoq́ ſupplicibus colet hunc Hiſpania votis,
Hunc colet Aegyptus, Francia tota colet .
Hìc colet hunc flexo Germania poplite ſupplex,
Auſonis hunc tellus relligioſa colet.
Jn tua congeſtos retuliſti æraria nummos,
Quos efferre poteſt non niſi cauſſa grauis .

Nec tibi theſauros vis vlla tyrannica fecit,
Sola manus tantas parca parauit opes.
Tu tamen immenſi prægrandia pondera ſaxi
Sumptibus immenſis imperioſus agis.
Saxea conſurgit moles, decus Vrbis, & Orbis,
Laus Crucis, & veræ Relligionis honos.
Hæc moles antiqua, nouis cantata Poëtis,
SIXTE, tuum ſemper nomen in aſtra feret.
Et ſi homines taceant, nunquam te ſaxa tacebũt,
Immò tuum clarè ſaxa loquentur opus.
Te quoties video, toties tu velle videris
Miranti tacitus ſic, Obeliſce, loqui.
Me priùs ignotum ignota texere ruina,
Nunc ſedeo noto notus & ipſe loco:
Notus ego Heſperys populis, ego notus Eoïs,
Ægypto notus, notus & ipſe Getis:
Arte operis notus, ſed carmine notior ipſo
Splendorem populis denoto, SIXTE, tuum.
En vt præteriens populus me ſuſpicit vnum?
Sed magè, SIXTE, tuum ſuſpicit ille decus.
Hæc vult ipſe loqui. Quòd ſi te muta loquuntur
Marmora, quid faciet lingua diſerta virùm?
Qui non audiret reſonantia marmora SIXTVM,
Marmoribus ſurdis ſurdior ipſe foret.
Quid loquar, vt ſanctis cõfirmes Legibus Vrbem?
Auctorem vt teneat debita pœna ſuum?

Per

Per te crimen abit, per te Lex Iulia regnat;
Vxor & incertum non facit vlla genus.
Per te caſta domus: per te ſceleratus adulter
Legitimum metuit ſollicitare thorum.
Roma lupa quondam nutricis vt vbera ſuxit,
Paſcere vulgares ſic ſolet illa lupas.
At tu, Sancte Senex, lata nunc lege rapaces
In nemus obſcurum cogis abire lupas.
Per te Romanis renouata Licinnia Lex eſt,
Quæ vetat indictas concelebrare dapes.
Vendicat ipſa locum ſibi centenaria cœna,
Nec menſæ adponit fercula multa coquus.
Nullus inaurato nunc inſignitur amictu,
Nec Phrygia quiſquam corpora veſte tegit.
Aurea nunc collo demit redimicula coniunx,
Sponſa nec impenſas ambitioſa facit:
Nec nimio incedit cultu, nimio'ue paratu,
Nec Tyrio prodit conſpicienda ſinu.
Roma nouo regitur, velut altera Sparta, Lycurgo:
Sed veterem exſuperans quì nouus eſſe poteſt?
Sparta ſuum agnoſcat patrē ſtabilita Lycurgum:
SIXTE, ſuum agnoſcit te tua Roma patrem.
Per te Ius noſtrum ſua priſtina iura recepit:
Per te Lex Legi, Lege ſoluta, ſubeſt.
Vult aliquis quenquam mordaci inceſſere dicto?
Sufficit hoc vnum dicere, SIXTVS *adeſt.*

Vult aliquis ſancti fines tranſire pudoris?
Sufficit hoc vnum dicere, SIXTVS adeſt.
Soluere vult coniunx ſocialia fœdera lecti?
Sufficit hoc vnum dicere, SIXTVS adeſt.
Strictum vult aliquis demittere in ilia ferrum?
Sufficit hoc vnum dicere, SIXTVS adeſt.
Viuere vult aliquis rapto, furtóue potiri?
Sufficit hoc vnum dicere, SIXTVS adeſt.
Vnum omnes vetito deterret crimine verbum,
Vox quemque officio continet vna ſuo.
Vox vna hæc terret Turcas, vox vna Britannos,
Et SIXTI audita voce Geneua tremit.
At mihi tu prima, & ſumma tu, SIXTE, Camœna
Diceris, Muſa vox erit iſta frequens.
O! mihi magnanimus ſi fecerit ocia Princeps,
Ocia quàm magni plena laboris erunt!
Sed nec amor proprius, nec honoris auara cupido,
Nec laus propoſitum ſcribere coget opus.
Vnus eris noſtri limen tu, SIXTE, laboris,
Atq; vnus noſtri meta laboris eris.
Seu vigil Eöis emerget Lucifer vndis,
Heſperus Heſperijs ſiue orietur aquis:
Siue magiſtratus, & publica munia obibo,
Seu medio fundam plurima verba foro:
Siue etiam abſtruſos Legum luſtrabo receſſus,
Et iuuenes iterùm Iura docebo nouos:

Seu

Digitized by Google

Seu magè, conſpicuus tonſa ceruice Sacerdos,
Inſtituam populos, erudiamq́; rudes:
Quicquid agã, tu, SIXTE, animo verſabere noſtro,
Et tua ſeſe oculis offeret vmbra meis.
Quicquid ego dicam, dicam te, maxime SIXTE,
Et meo erit ſemper nomen in ore tuum.
Quicquid ego ſcribam, ſcribã te, maxime SIXTE,
Atq; eris in noſtris plurimus ipſe libris.
Voce tua Iani cùm ianua clauſa patebit,
Voce tua vt Cæli ianua clauſa patet:
Quãdo Duces Dux ipſe Ducũ ſub ſigna vocabis,
Et iuſta in Solymos ſumier arma voles:
Quando ſacro magni iungentur fœdere Reges,
In rabidos Turcas vt pia bella gerant:
Martia quando ſenex horrebit prælia Nereus,
Et ſtratum innumeris nauibus æquor erit,
Ipſe ego tũc adero: nec enim Martem odit Apollo:
Pallas amat libros, prælia Pallas amat.
Tyrthæus cuneos duxit Lacedæmonas olim,
Obliquo Vates qui pede claudus erat.
Qualis & adſidens puppi Rhodopeïus Heros
Pollice Phœbæum ſollicitabat ebur,
Sirenumq́; ſuo ſuperabat carmine carmen,
Pacabatq́; ſuis æquora mota ſonis,
Argo dum uectus Colchos tendebat Jaſon,
Diues vt auratæ vellus haberet ouis.

Talis ego adſidens puppi mea carmina dicam,
Carminibusq́; meis conſociabo lyram.
Fortè maris duros verſu lenibo labores,
Et freta ſedabo concita, dulcè canens,
Quando Aſiæ populos Europa irrumpet in ipſos,
Poßit vt in ſacris ſacrificare locis.
Fortè immittam animos animoſo carmine noſtris:
„ Currenti par eſt ſubdere calcar equo.
Nam quæ Romuleos nunc Pubes Galla Penates
Incolit, & ficti munera Martis obit,
Quæ medio in campo duris calcaribus actum
Spumantem in gyros flectere diſcit equum,
Inq́; vicem ſtricto diſcit concurrere ferro,
Diſcit & intrepidas addere in arma manus,
Hæc aderit ſacro bello generoſa iuuentus,
Hæc prior inuicto pectore in arma ruet.
Quam proprio CHRISTVS *pro nobis ſanguine tinxit,*
Pro CHRISTO *hæc proprio ſanguine tinget humum.*
Oppetet hæc ſanctam per mille pericula mortem,
Mortua vbi CHRISTO *mors moriente perIt.*
Hæc ſubiget Turcam (Francis ea debita palma
Creditur) atq́; Aſiæ deſtruct imperium.
Turca rues: tantos arx Ælia ſeruat in vſus,
Quas ſummus Princeps accumulauit opes.
Quoſq́; ſibi belli neruos confecit abundè,
Vertet theſauros in caput ille tuum.

In-

Digitized by Google

Infelix tu Turca rues, hoc nomine felix,
Quòd tu FELICI *ſub Duce Turca rues.*
Iordanes longa protectus arundine ripam
Purpureo infectas ſanguine voluet aquas.
Libera rurſus erit, quæ nunc tibi ſeruit Idume,
Et poſtliminio priſtina iura petet.
Tunc ſua Daphnæa præcinctus tempora fronde,
Victrices palmas SIXTVS *& ipſe tenens,*
Hic vbi conſpicuo Caluaria vertice ſurgit,
Summo perſoluet debita vota Deo.
MONS ALTVS *populis monte apparebit in alto,*
Sacra colet, feſtos inſtituetq; dies.
Deſpiciet terras humiles, vicinus & aſtris
Aſtrorum auctori iubila læta canet.
Et puram puro de marmore conſtruet aram,
Cernuus ac illi thura Sabæa feret.
Illam Turcarum ſpolijs onerabit opimis,
Et violis ſparget, purpureiſq; roſis.
Offeret hic PATRI *venerandum corpus* IESV,
Corpus vbi obtulerat FILIVS *antè* PATRI.
Ac vbi Apella Cruci quondam ſuffixit IESVM,
Eriget hic SIXTVS *ſigna beata Crucis.*
Vtq; in Olìueto palmas ad ſidera tendens
CHRISTVS *ſollicitas fudit ab ore preces:*
Sic in Olìueto palmas ad ſidera tendens
SIXTVS *gratantes fundet ab ore preces.*

Pòſt etiam ad tumulum veniet, generiſq; videbit,
Humani requies quæ requieuit, humum.
Qualis Paula olim, velut eſt Hieronymus auctor,
Lingebat tumuli marmor inane ſacri:
Talis ego lingam lingua ſitiente ſepulcri
Marmoreum lapidem, ſuppliciterq; colam.
Felices oculi, CHRISTI qui ſacra videbunt
Occiſi effuſo ſparſa cruore loca.
Quem legat adueniens patrijs peregrinus ab oris,
Hic breuis in tumuli marmore verſus erit.
CLAVDERE. QVEM. NESCIT. TOTIVS. MACHINA. MVNDI
CHRISTVS. IN. ANGVSTO. MARMORE. CLAVSVS. ERAT
At tu Romuleæ cùm mœnia victor in Vrbis,
Et ſpolijs clarus, SIXTE, redibis ouans,
Roma triumphalem exultans tibi conſtruet arcum,
Qualem non ipſi ſtruxerat antè Tito.
Diceturq; tuo hic arcus de nomine FELIX:
In fronte inſcriptum diſtichon iſtud erit.
SIXTO. FELICI. VICTORI. ORIENTIS. OB. IPSOS
EDOMITOS. TVRCAS. INCLYTA. ROMA DICAT
Tunc demùm ipſe tuas ſeponam, Bartole, gloſſas:
Seponam Leges, Papiniane, tuas.
Pieriumq; chorum gemino de colle ciebo,
Vt tua grandiloquus prælia, SIXTE, canam.
Tunc grauis Heroo ſurget mea Muſa cothurno,
Inq; tuas laudes ingenioſus ero.

Tunc

Digitized by Google

Tunc ego Idumæas referam tibi, Gallia, palmas:
Verſibus Heroïs arma, virumq́ canam.
*S*IXTIADA *adgrediar: procul hinc, procul eſte iocoſi*
Verſus: grandi operi grande paratur opus.
Alta decent alti cantus, ſanctaq́ Sorores
Magna modis paruis attenuare vetant.
Quis ſcit, an in toto mea SIXTIAS *Orbe canetur?*
An releget Vatem Gallia docta ſuum?
Si Mecœnates Felicia ſecula donent,
Naſones etiam, Virgilioſq́ dabunt.
Sed ſatis eſt, Charites, neque ſat dixiſſe poteſtis:
„ *Et ſatis eſt, quando non ſatis eſſe poteſt.*
*Vos venerabundæ rurſus procumbite S*IXTO,
Imprimite & pedibus veſtra labella ſuis.
*Dicite: Conſilio exſuperas vt Neſtora, S*IXTE,
Neſtora ſic annis exſuperare queas.
Atq́ exinde domum tacitæ diſcedite, donec
Tempore vos iubeat rurſus adeſſe breui.

FINIS.

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EM

Digitized by Google